

демонструють, як соціальне підприємництво може стати рушійною силою у відбудові України, забезпечуючи не лише економічний розвиток, але й соціальну згуртованість. При цьому мають бути не тільки окремі соціальні ініціативи самих підприємців, але і зважена політика держави, яка, доступними тільки їй інструментами, зможе забезпечити належні умови не тільки для залучення соціального бізнесу до відбудови країни, але і створити сприятливі умови для розвитку соціального підприємництва загалом.

Перелік використаних джерел

1. Богацька Н. Перспективи розвитку соціального підприємництва в Україні. Економіка та суспільство. 2023. № 53. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-4>
2. Валюс Л.О. Війна в Україні як каталізатор розвитку соціального підприємництва. Трансформаційна економіка. 2023. № 2 (02). С. 10-15. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-8141/2023-2-2>
3. Міщенко С. Соціальне підприємництво: ефективний інструмент подолання безробіття. Вісник Приазовського Державного Технічного Університету. Серія: Економічні науки. 2023. № 1 (38). С. 40-44. URL: https://journals.uran.ua/ves_pstu/issue/view/16328

УДК 331.5:338.24.021

Сімків Л. Є., д. е. н., професор,
професор кафедри туризму, рекреації та регіонального розвитку
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ ВІДТВОРЕННЯ РОБОЧОЇ СИЛИ У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД

Розробка та імплементація ефективної моделі відтворення робочої сили в умовах повоєнного відновлення України повинна базуватися на системі стратегічних пріоритетів, що враховують глибинні структурні деформації ринку праці, спричинені військовими діями, та створюють підґрунтя для сталого соціально-економічного розвитку країни у довгостроковій перспективі. Першочерговим стратегічним пріоритетом відтворення трудового потенціалу країни виступає формування комплексної державної програми репатріації зовнішніх трудових мігрантів та внутрішньо переміщених осіб. Дана програма має включати диференційовані механізми стимулювання повернення різних категорій мігрантів (висококваліфікованих фахівців, молоді, представників пріоритетних професій) шляхом надання податкових преференцій, пільгового кредитування для придбання житла, сприяння у працевлаштуванні та започаткуванні власного бізнесу, а також забезпечення належних безпекових умов для життєдіяльності у деокупованих та прикордонних регіонах.

Ключовим стратегічним пріоритетом виступає також трансформація системи професійної освіти відповідно до потреб повоєнної реконструкції економіки. Першочерговими кроками в цьому плані є впровадження елементів дуальної освіти, розширення програм прискореної професійної підготовки та перекваліфікації дорослого населення, розвиток системи валідації результатів неформального та інформального навчання, створення регіональних освітньо-виробничих кластерів для підготовки фахівців пріоритетних спеціальностей (будівельників, енергетиків, ІТ-спеціалістів, фахівців аграрного сектору), а також імплементація міжнародних стандартів якості освіти та професійних кваліфікацій у контексті євроінтеграційних процесів.

Формування інклюзивної моделі ринку праці, що забезпечить ефективну інтеграцію вразливих категорій населення, зокрема ветеранів військової служби, осіб з інвалідністю внаслідок війни, внутрішньо переміщених осіб та інших постраждалих від військових дій, є стратегічно важливим пріоритетом відтворення робочої сили [1]. Реалізація даного пріоритету потребує розвитку соціального підприємництва, впровадження квотування робочих місць, забезпечення фізичної та інформаційної доступності робочих місць, а також створення системи психосоціальної підтримки та професійної реабілітації для ефективної реінтеграції зазначених категорій населення до трудової діяльності.

Наступним стратегічним пріоритетом відтворення робочої сили у повоєнний період виступає стимулювання створення високопродуктивних робочих місць у пріоритетних секторах економіки. Дієвими кроками в цьому плані є впровадження механізмів державно-приватного партнерства, податкових стимулів для інвестицій у створення нових робочих місць, розвиток індустріальних та технологічних парків, формування спеціальних економічних зон у регіонах, що найбільше постраждали від військових дій, а також підтримка інноваційних форм організації праці та бізнесу (стартапів, креативних індустрій, циркулярної економіки). Це створить основу для якісного оновлення структури зайнятості відповідно до викликів четвертої промислової революції.

Розвиток системи безперервного професійного навчання та підвищення кваліфікації працівників на основі компетентнісного підходу є ще одним фундаментальним стратегічним пріоритетом відтворення робочої сили. Для його імплементації необхідним є запровадження індивідуальних освітніх рахунків для фінансування навчання протягом життя, розвиток корпоративних університетів та навчальних центрів, впровадження електронних платформ для самоосвіти та дистанційного навчання, стимулювання роботодавців до інвестицій у розвиток людського капіталу через податкові пільги та гранти, а також розробку та реалізацію галузевих та регіональних програм розвитку компетентностей відповідно до потреб структурної перебудови економіки.

Стратегічно важливим пріоритетом відтворення кількісних параметрів робочої сили є формування збалансованої соціально-демографічної політики,

спрямованої на підвищення народжуваності, зниження смертності та подовження тривалості здорового життя населення. Цей напрямок потребує розробки та реалізації комплексу заходів щодо підтримки сімей з дітьми, розвитку доступної та якісної системи охорони здоров'я, пропаганди здорового способу життя, а також забезпечення гармонійного поєднання професійної та сімейної самореалізації працівників шляхом розвитку гнучких форм зайнятості та соціальної інфраструктури для підтримки сімей з дітьми.

Наступним пріоритетом відтворення робочої сили у повоєнний період, на нашу думку, має стати розвиток регіональних ринків праці та зменшення територіальних диспропорцій у розміщенні робочої сили. Важливими заходами в цьому плані є формування регіональних програм підтримки зайнятості з урахуванням специфіки економічного потенціалу територій, розвиток транспортної інфраструктури для підвищення трудової мобільності населення, впровадження диференційованих механізмів стимулювання створення робочих місць у депресивних регіонах та громадах, що найбільше постраждали від військових дій, а також розвиток міжмуніципального співробітництва у сфері забезпечення зайнятості населення на основі оптимального використання локальних ресурсів та переваг. Дієвим кроком відтворення якісних параметрів робочої сили в регіонах має стати розвиток інноваційних форм зайнятості та організації робочого часу. Для цього необхідним є врегулювання нормативно-правового законодавства та стимулювання розвитку дистанційної зайнятості, самозайнятості, множинної зайнятості, аутсорсингу та аутстафінгу, платформенної зайнятості, впровадження гнучких форм організації робочого часу (гнучкого графіку, скороченого робочого тижня, job-sharing) тощо. Це забезпечить адаптацію ринку праці до сучасних технологічних та організаційних трендів.

Сприяння детінізації зайнятості та легалізації заробітних плат є стратегічним пріоритетом відтворення робочої сили, що передбачає розробку та реалізацію комплексу заходів щодо зниження податкового навантаження на фонд оплати праці, спрощення процедур реєстрації трудових відносин шляхом впровадження електронних сервісів, посилення контролю за дотриманням трудового законодавства, а також стимулювання роботодавців до офіційного працевлаштування працівників через механізми державної допомоги та преференцій при участі у публічних закупівлях та отриманні державної підтримки. Такі заходи спрямовані на формування конкурентоспроможної системи оплати праці та мотивації працівників.

Реалізації запропонованих стратегічних пріоритетів відтворення робочої сили України в період повоєнного відновлення передбачає досягнення наступних результатів [2]:

- зниження рівня безробіття за рахунок створення нових робочих місць та реінтеграції військових і вразливих груп населення у робочий процес;
- зростання якості праці;
- підвищення рівня кваліфікації за рахунок інвестицій у освіту та навчання, що відповідають потребам ринку праці;

- стимулювання економічного зростання за рахунок створення сприятливого бізнес-середовища та розвитку інноваційних секторів;
- покращення соціального захисту.

Перелік використаних джерел

1. Пишуліна О., Маркевич К. Ринок праці в умовах війни: основні тенденції та напрями стабілізації. URL: <https://razumkov.org.ua/images/2022/07/18/2022-ANALIT-ZAPIS-PISHULINA-2.pdf>
2. Сімків Л. Є., Білоус М.С. Ринок праці України в повоєнний період. Інфраструктура ринку.2024. №78 С. 30-34 URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2024/78_2024/8.pdf

УДК 336.74:339.7

Солодовник О. В., здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ОПП «Економіка та аналітика даних», спеціальність С1 «Економіка»
Харківський національний університет ім. В. Каразіна
Кущенко О. І., канд. економ. наук (PhD), доцент ЗВО кафедри статистики, обліку та аудиту,
Харківський національний університет ім. В. Каразіна

ІНТЕГРАЦІЯ ЦИФРОВИХ ВАЛЮТ У СВІТОВІ ФІНАНСОВІ СИСТЕМИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ЗАГРОЗИ

Цифрова трансформація економіки суттєво змінює характер та принципи функціонування фінансових систем по всьому світу. Особливе місце в цьому процесі посідають цифрові валюти, передусім центральних банків (CBDC) та інші форми цифрових активів, які поступово інтегруються до традиційних фінансових механізмів. Це явище набуває глобального масштабу та потребує комплексного аналізу як з позиції потенційних переваг, так і можливих загроз для економічної стабільності.

За даними Світового банку, ключовим чинником, що стимулює розвиток CBDC, є необхідність модернізації платіжної інфраструктури для задоволення потреб цифрової економіки [1]. Вони потенційно здатні забезпечити вищу швидкість, нижчу вартість та більшу інклюзивність платежів як на національному, так і міжнародному рівнях. Згідно з дослідженням Банку міжнародних розрахунків, 86% центральних банків світу активно вивчають можливості впровадження цифрових валют, а 60% вже проводять експерименти або розробляють пілотні проєкти [3].

Перспективи інтеграції цифрових валют у світові фінансові системи охоплюють декілька ключових напрямів. По-перше, це підвищення ефективності платіжних систем шляхом скорочення часу та вартості